

Akadémiai Értesítő

A Magyar Tudományos Akadémia Hivatalos Lapja

Kiadja:

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
TITKÁRSÁGA

BUDAPEST, 2005. MÁJUS 13.

Személyi rész	Akadémiai kitüntetések	a 2005. évi májusi rendes közgyűlésen	54
---------------	------------------------	---	----

Határozat	2053/2005. (IV. 8.) Korm.hat.	a fenntartható fejlődési stratégia kidolgozásának tartalmi és szervezeti kereteiről	56
-----------	-------------------------------	---	----

A Magyar Tudományos Akadémia Elnökségének állásfoglalásai a 2005. március 29-én megtartott üléséről			56
---	--	--	----

Az Akadémiai Kutatóhelyek Tanácsa 2005. március 7-i és április 11-i ülésének állásfoglalásai			58
--	--	--	----

Közlemények	Tájékoztató	a Magyar Tudományos Akadémia Doktora cím odaítéléséről . .	56
	Pályázati felhívás	Pedagógus Kutatói Pályadíjra	60

SZEMÉLYI RÉSZ

Akadémiai kitüntetések a 2004. évi májusi rendes közgyűlésen

A Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége a 2005. évi

Akadémiai Aranyérmet

MARKÓ LÁSZLÓ
akadémiai rendes tagnak,

a Veszprémi Egyetem Műszaki Kémiai Kutatóintézet kutatóprofesszorának, a Mérnöki Kar Szerves Kémiai Tanszék Professor Emeritusának, a Central European Academy of Science and Art tagjának, az Állami Díj, az Alexander von Humboldt-díj, a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje és az Arany János Közalapítvány Nagydíja tulajdonosának adományozta

a fémorganikus kémia és a homogén katalízis területén elért nemzetközileg kiemelkedő tudományos eredményeiért, iskolateremtő és oktatói munkásságáért, a magyar tudomány és ezen belül a Magyar Tudományos Akadémia érdekében kifejtett tudományos szervező és tudománypolitikai munkájáért.

A Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége
Wahrmann Mór-érmet adományozott

DEMJÁN SÁNDORNAK

kiemelkedő érdemeiért, hazánk gazdasági felemelkedése érdekében végzett sikeres tevékenységéért, valamint az Akadémia Klub Egyesület társelnökeként az akadémiai klubélet újjászervezésében való eredményes közreműködéséért.

A Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége
2005-ben Akadémiai Díjban részesítette

BÉCSY TAMÁST, az irodalomtudomány doktorát, ny. egyetemi tanárt

az irodalomtudomány, ezen belül a drámaelmélet és drámatörténet területén kifejtett iskolateremtő tevékenységéért, e kutatási területeknek a színháztudomány kutatására való kiterjesztéséért, a tudományág hazai megalapozásáért, felsőoktatási és kutatási szervezeteinek megteremtéséért, valamint az utolsó három évben publikált köteteiért, drámaelemzéseieiért;

MISKOLCZY AMBRUST, az MTA doktorát, az ELTE BTK Román Filológiai Tanszék tanszékvezető egyetemi tanárát

a multikulturális kapcsolatok területén végzett kiváló munkájáért, aki a mítoszokat és hatásukat elemezve meghatározta felhasználásuk tudományos követelményeit, amelyet korábbi monografikus munkásságával is előkészített „Szellem és nemzet” c., 2001-ben publikált könyvében;

KÉRCHY LÁSZLÓT, a matematikai tudomány doktorát, a Szegedi Tudományegyetem egyetemi tanárát

a matematikának egy rendkívül komoly felkészültséget igénylő ágában, a funkcionál-analízisben elért, az utóbbi öt évben nemzetközi mércével mérve is kiváló eredményeiért. Emellett jelentős érdemeket szerzett a matematika oktatásában, népszerűsítésében és a tudományszervezésben;

TÍMÁR JÓZSEFET, az MTA doktorát, az Országos Onkológiai Intézet osztályvezető főorvosát

a daganatok áttét képzésének területén folytatott kutatási eredményeiért, amelyet 1980-ban a Semmelweis Egyetem I. számú Patológiai és Kísérleti Rákkutató Intézetében kezdett el. 1999 óta pedig az Országos Onkológiai Intézetben az általa megalapított Tumor Progressziós Osztályon folytatja kutatásait. Így három, PhD-fokozattal rendelkező munkatársával évtizedek óta folytat nemzetközi színvonalú kutatást e témakörben. Kísérleti rendszerekben és klinikai anyagon számos olyan gént azonosított, amelyeket a melanóma-diagnosztikában lehet használni. Fejnyaki daganatokban genomikai módszerekkel szerteágazó különbségeket talált az anatómiai lokalizáció függvényében. Kimutatta, hogy e daganatok esetében szerzett immunhiányos állapot áll fenn, amit interleukin kezeléssel javítani lehet. Ebben a daganatféleségben elsőként mutatta be a hormonreceptorok szerepét a betegség lezajlásában. Újabb kutatásai felhívták a figyelmet arra, hogy a daganatok kiegészítő terápiájára használt gyógyszereknek (heparinok és erithropoetin) áttétképződést fékező hatásai vannak;

SOMLÓ JÁNOST, a műszaki tudomány doktorát, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gépészeti Informatika Tanszék egyetemi tanárát

az irányításelméletben, gépipari automatizálásban és robottechnikában végzett kiemelkedő kutatómunkájáért. Kutatási eredményei nemzetközileg is jelentős figyelmet kaptak. Kutatási területei: nemlineáris rendszerek lengései és szabályozási rendszerek számítógépes tervezése; gépipari folyamatok optimalizálása; optimális robotmozgások tervezése; hibrid, dinamikus gyártásütemezés. Oktatója a gyártórendszerek és robottechnika ismereteinek a BME-n (magyar, angol és orosz nyelven). Kutatási és oktatási munkája mellett jelentős publikációs és szervezői tevékenységet is végez;

IFJ. SZÁNTAY CSABÁT, az MTA doktorát, a Richter Gedeon Rt. főosztályvezető-helyettesét

a mágneses magrezonancia spektroszkópia (NMR) dinamikus jelenségeinek tanulmányozása területén komoly nemzetközi érdeklődést kiváltó eredményes munkájáért. Kutatásainak eredményét sikerrel alkalmazta az ipar számára jelentős gazdasági hasznot hozó bonyolult szerkezetű gyógyszer-molekulák szerkezetének meghatározásánál;

ANTAL MIKLÓST, az MTA doktorát, egyetemi tanárt, a Debreceni Egyetem ÁOK Anatómiai, Szövet- és Fejlődéstani Intézet intézetigazgatóját

a központi idegrendszer szenzoros és motoros működésének, a fájdalomérzés neurobiológiai alapjainak és a koordinált izommozgások idegrendszeri szabályozásának vizsgálatában végzett tevékenységéért. Úttörő eredményeket ért el a gerincvelő és az agytörzs neuronális felépítése, szinaptológiája és kémiai neuroanatómiája területén, illetve kapcsolódó új módszertani eljárások alkalmazásában. Eddig 78 közleménye jelent meg, amelyekre több mint 1400 hivatkozást kapott. Több egyetemi tankönyv és jegyzet, illetve tudománytörténeti tanulmány társszerzője. Jelentős szerepet vállalt a tudományos utánpótlás nevelésében is;

NOVÁKY ERZSÉBETET, a közgazdaság-tudomány doktorát, a Budapesti Corvinus Egyetem Jövőkutató Kutatóközpont egyetemi tanárát, kutatóközpont vezetőt

a hazai jövő kutatás nemzetközileg is elismert kiemelkedő műveléséért, irányításáért és szervezéséért. Új eredményeket ért el a jövő kutatás hazai továbbfejlesztése terén, újfajta környezetvédelmi stratégiákat dolgozott ki jövő kutatási alapozású multidiszciplináris modell segítségével. Elsők között ismerte fel a káoszelmélet jövő kutatási jelentőségét, és vizsgálta a hazai makrofolyamatok befolyásolhatóságának lehetőségét. A hazai társadalmi gazdasági fejlődés elfogadható jövőalternatíváit a tudományos jövő kutatás ismereteinek és egyének, társadalmi csoportok jövőre vonatkozó várakozásainak összekapcsolásával dolgozta ki. Számos tudományos publikációja közül kiemelkedik az a négy angol nyelvű tanulmány, amely a világ élvonalához tartozó jövő kutatók tanulmánykötetében (a Praeger és az ausztráliai DDM Media Group gondozásában) jelent meg;

PAPP GÁBORT, muzeológust PhD (földtudomány), a Magyar Természettudományi Múzeum Ásvány- és Kőzet-tár tudományos munkatársát

tudománytörténeti munkásságáért. Számos tudománytörténettel foglalkozó tanulmányt és két könyvet is írt. Kiemelkedően fontos „A Kárpát-övezetben felfedezett ásványok, kőzetek és fosszilis gyanták története” című könyve, amely a Magyar Természettudományi Múzeum Studia Naturalia sorozatának 14. köteteként jelent meg. Ez az első olyan munka, amely a Kárpát-övezetben felfedezett valamennyi ásvány és kőzet, valamint fosszilis gyanta és szénhidrogén kutatástörténetét részletesen tárgyalja. Az eredeti kutatómunkára alapozott könyv a ma is érvényes fajokra vonatkozóan is teljes körű, a tudomány mai állásának megfelelő információkat tartalmaz, kiváló hungaricumnak tekinthető;

megosztott díjban részesítette

HARRACH BALÁZST, az MTA doktorát az MTA Állatorvostudományi Kutatóintézetének igazgatóját és **BENKŐ MÁRIÁT**, az állatorvos-tudomány kandidátusát, az MTA Állatorvostudományi Kutatóintézetének tudományos tanácsadóját

kutatási eredményeikért, amelyek számos új ismeretet tártak fel a széles körben elterjedt, számos emberi és ál-

lati betegséget okozó adenovírusok molekuláris biológiai, génszerkezeti tulajdonságairól. Ezzel nemcsak a laboratóriumi diagnosztikát tökéletesítették, hanem korszerű, evolúciós viszonyokat is tükröző rendszertani javaslatokat dolgoztak ki. Ezeket mára a nemzetközi tudományos közvélemény elfogadta. Kutatásaik nagy és kedvező nemzetközi visszhangot váltottak ki, és aktivitásuk elismeréseként több jelentős tudományos szakkönyv adenovírusokkal foglalkozó fejezetének megírására kaptak felkérést. Nagy szerepük van a molekuláris biológiai vizsgálati módszerek hazai elterjesztésében és a tudományos utánpótlás nevelésében;

GRÁNÁSY LÁSZLÓT, az MTA doktorát, az MTA Szilárdtestfizikai és Optikai Kutató Intézetének tudományos főmunkatársát és

IGLÓI FERENCET, a fizikai tudomány doktorát, az MTA Szilárdtestfizikai és Optikai Kutató Intézetének tudományos tanácsadóját

a kondenzált anyagokban és egyéb komplex, sokrészecskés rendszerekben fellépő inhomogenitások és rendezetlenség hatásának vizsgálatára irányuló tudományos munkájukért. Ezen belül nemzetközileg is kiemelkedő eredményeket értek el a különböző instabilitások (mintázatképződés, fluktuációk) és szingularitások (fázis-átalakulások, Griffiths-effektus) elméleti módszerekkel és számítógépes szimulációkkal való leírásában és értelmezésében.

A Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége 2005-ben Akadémiai Újságírói Díjban részesítette

KAPITÁNY KATALINT, a Természet Világa rovatvezető szerkesztőjét,

az élettudományokat, ezen belül a modern biológiát magas szinten bemutató, ismeretterjesztői szerkesztői munkájáért, kiemelkedő színvonalú interjúiért

TANDI LAJOST, a Szeged című folyóirat főszerkesztőjét a tudomány népszerűsítésében végzett több mint 30 éves újságírói munkásságáért. Újságírói és szerkesztői munkája során következetesen és magas színvonalon, alázattal és méltósággal szolgálta a tudomány népszerűsítését, a szegedi és a Szegedhez kötődő tudományosság eszméit és eredményeit. Jelentős szerepe van abban, hogy a szegedi tudományos életet, a kutatási eredményeket és a tudomány művelőit a régió lakossága megismerheti;

HANÁK GÁBOR történészt, újságírót, filmrendezőt, az OSZK Történelmi Interjúk Videótára fősztályvezetőjét és **BOKOR PÉTER** újságírót, filmrendezőt, az OSZK Történelmi Interjúk Videótára munkatársát

közösen készített történelmi dokumentumfilmjeikért (ebből is kiemelkedő a Századunk című sorozat), amelyekben igényesen, a történelmi hűségre törekedve, a nagyközönség számára is érdekesítően dolgozzák fel múltunk különböző periódusait.

HATÁROZAT

A Kormány 2053/2005. (IV. 8.) Korm.-határozata a fenntartható fejlődési stratégia kidolgozásának tartalmi és szervezeti kereteiről

A Magyar Köztársaság hosszú távú fenntartható fejlődésének megalapozása, az átfogó célkitűzések meghatározása, a társadalmi-gazdasági igények, a környezeti adottságok, a vonatkozó európai uniós és nemzetközi programok, illetve kötelezettségek figyelembevétele alapján a Kormány

1. a további előkészítő munka alapjául elfogadja a fenntartható fejlődési stratégiát szolgáló szempont- és követelményrendszert, és felhívja az előterjesztőket, hogy gondoskodjanak annak megfelelő közzétételéről;

Felelős: az európai ügyekért felelős tárca nélküli miniszter, környezetvédelmi és vízügyi miniszter

Határidő: azonnal

2. úgy dönt, hogy a fenntartható fejlődés stratégiájának a lehető legteljesebb társadalmi, politikai és tudományos konszenzuson kell alapulnia; ennek érdekében az előkészítésbe be kell vonni a társadalom széles körét, együttműködést kezdeményezve különösen a tudományos élet, a társadalmi szervezetek és a gazdaság képviselőivel, a Gazdasági és Szociális Tanács elnökével, a Magyar Tudományos Akadémia elnökével;

Felelős: a koordinációért;

az európai ügyekért felelős tárca nélküli miniszter az érintett miniszterek és szervezetek vezetőinek közreműködésével

Határidő: folyamatos

3. felhívja az előterjesztőket, hogy a szempont- és követelményrendszert, valamint a Nemzeti Fejlesztési Terv előkészítése során készített tervezési dokumentumokat, továbbá az ágazatokra vonatkozó stratégiai feladatokat is figyelembe véve a közreműködő minisztériumokkal, országos hatáskörű szervekkel és a további érintett szervezetekkel együttműködve a Kormány részére nyújtsanak be előterjesztést a fenntartható fejlődés stratégiájáról.

Felelős:

a) az érintett miniszterek, országos hatáskörű szervek vezetőinek közreműködésével

b) a koordinációért:

az európai ügyekért felelős tárca nélküli miniszter

Határidő:

a) az ágazatok stratégiai feladatairól szóló összefoglaló elkészítésére: 2005. június 30.

b) az előterjesztés benyújtására: 2005. október 31.

A Magyar Tudományos Akadémia Elnökségének állásfoglalásai a 2005. március 29-én megtartott üléséről

1. Előterjesztés a 2005. évi Wahrmann Mór-érem odaítélésére

Előterjesztő: Vizi E. Szilveszter

Vizi E. Szilveszter elnök a Vezetői Kollégium támogatásával javasolta, hogy a 2005. évi Wahrmann Mór-érmet Demján Sándornak ítélje oda az elnökség.

Az elnökség 5/2005. számú állásfoglalása

Az elnökség egyhangú szavazattal a 2005. évi Wahrmann Mór-érmet Demján Sándornak ítélte oda.

2. Előterjesztés a 2005. májusi közgyűlés tárgysorozatára

Előterjesztő: Vizi E. Szilveszter

Pannonhalmi Kálmán főosztályvezető a kiküldött anyagot kisebb módosításokkal kiegészítette. Így a május 2-ai ünnepi ülés tervezett vége 12 óra lett. A május 3-i ülés mellett feltüntetésre kerül, hogy az jellege szerint tisztújító közgyűlés. Ezen a napon az elnöki és a főtítkári expozék tervezett ideje 20-20 percről 30-30 percre emelkedik. A tisztújító zárt ülés előtt javasolják elfogadni a közgyűlési határozatot azzal a kiegészítéssel, hogy a választás eredménye utólag kerüljön bele a határozat szövegébe. Az előző évekhez képest változást jelent, hogy a közgyűlésre kiküldendő anyag – a személyi jellegűeket kivéve – elektronikus

formátumban, CD-n kerül kiküldésre. (Az irattárakban és a levéltárban továbbra is nyomtatott formában kerül elhelyezésre a teljes anyag.)

Az elnökség 6/2005. számú állásfoglalása

1. Az elnökség a javasolt módosításokkal együtt a 2005. évi közgyűlés tárgysorozatát elfogadta.

2. Az elnökség támogatta, hogy a közgyűlési anyag elektronikus formátumban, CD-n kerüljön kiküldésre.

3. Előterjesztés a 2004. évre vonatkozó, az Akadémia tevékenységét bemutató kormánytájékoztató szerkezetére

Előterjesztő: Meskó Attila

Meskó Attila főtítkárhelyettes röviden ismertette a kiküldött írásos anyagot az elnökséggel, azzal a kiegészítéssel, hogy a májusi közgyűlés elé még nem a kormánytájékoztató végleges szövege kerül, hanem egy tervezet. Ennek alapján kéri majd a közgyűléstől a felhatalmazást a végleges tájékoztató elkészítésére.

A vita során a hozzászólók egyetértettek a tervezett szerkezettel. Javasolták erőteljesen hangsúlyozni az Európai Unióhoz történt csatlakozással bekövetkezett változásokat, feladatokat. Török Ádám osztályelnök hozzászólásában javasolta, hangsúlyozzák a tájékoztatóban, az üzleti szféra ráfordításának növekedése a kutatásfejlesztésben elenged-

hetetlen. Vizi E. Szilveszter elnök felkérte Török Ádámot, hogy vegyen részt az erre vonatkozó fejezet megszövegezésében.

Vizi E. Szilveszter elnök ismertette, hogy a Hálózati Tanács és Magyar Bálint oktatási miniszter között levélváltás zajlott a támogatott kutatócsoportok működéséről, jövőjéről. Magyar Bálint az oktató-kutató egyetem megvalósításával együtt a kutatócsoportok minisztériumhoz/egyetemhez tartozását tartja elérendő célnak. Az MTA hivatalos tájékoztatást az ügyben nem kapott. Besenyei Lajos, a Rectori Konferencia elnöke tájékoztatta az elnökséget, hogy a konferencia tagjait aggodalommal tölti el az oktató-kutató egyetem kettéválása. Javasolják az MTA és az egyetemek közti szorosabb együttműködést, illetve azt, hogy az Akadémia a továbbiakban is tartsa fenn a kutatóhelyeket. Vizi E. Szilveszter elnök szavazásra tette fel a kérdést, hogy továbbra is maradjon fenn a jelenlegi kutatóhálózati rendszer. Az elnökség tagjai egyhangú igennel válaszoltak.

Somlyódy László osztályelnök javasolta, hogy a következő évi választásokra tekintettel hangsúlyozzák a tudománypolitika folyamatosságának fontosságát, illetve az alapkutatások szerepét.

Meskó Attila a vitában elhangzottakra adott válaszában megköszönte a hozzászólásokat. A kapott javaslatok alapján a kormánytájékoztatóba belekerül az Európai Unió tudománypolitikájának szerepeltetése. Emellett a magyar nyelv és a hungarikumok is helyet kapnak a tájékoztatóban. Kihangsúlyozásra kerülnek a támogatott kutatócsoportok.

Az elnökség 7/2005. számú állásfoglalása

Az elnökség a javasolt kiegészítésekkel együtt a kormánytájékoztató szerkezetét elfogadta és közgyűlés elé terjeszthetőnek ítélte.

4. Előterjesztés az Országgyűlés számára a magyar tudomány 2002–2004. évi helyzetéről szóló beszámoló szerkezetéről

Előterjesztő: Meskó Attila

Meskó Attila főtítkárhelyettes előterjesztésének ismertetésekor visszautalt az előző napirendi pont vitájára, mely szerint az ott elhangzottak nagy része az országgyűlési beszámoló elkészítésében is hasznos lesz. Az Akadémia elnöke a magyar tudomány 2003–2004. évi helyzetéről fog a parlamentben beszámolni. A kormánytájékoztató témája a Magyar Tudományos Akadémia, míg az országgyűlési beszámoló a teljes magyar tudományosságot érinti. A beszámoló elkészítéséhez az adatgyűjtés már elkezdődött, a tervezett ütemezés az írásos tájékoztatóban olvasható.

Keviczky László alelnök javasolta, mind az egyetemek, mind az Akadémia kutatási szférájának vannak olyan aktuális problémái (kutatási műszerinfrastruktúra, informatikai infrastruktúra, könyvtárak, folyóiratok, helyzete), amelyekre a parlamenti beszámolóban ki kellene térnie.

Kroó Norbert főtítkárral kiegészítésül tájékoztatta az elnökség tagjait, hogy az elektronikus könyvtári szolgáltatás mintegy 800 millió forintba kerül évente. Az MTA ebbe 50 millió forinttal, az OTKA 25 millió forinttal, az Oktatási Minisztérium 290 millió forinttal vesz részt, a fennmaradó költséget az Innovációs Alap fedezi. Ez pozitív irányba mutat az Innovációs Alap felhasználására.

Vizi E. Szilveszter javasolta, hogy a beszámoló minél több számszerű adatot tartalmazzon arról, hogy az egyes tudományterületek milyen helyet foglalnak el a nemzetközi életben.

Meskó Attila válaszában megköszönte a hozzászólásokat.

Az elnökség 8/2005. számú állásfoglalása

Az elnökség köszönettel tudomásul vette az országgyűlési beszámoló tervezett szerkezetét.

5. Előterjesztés az Akadémiai Aranyérem, az Akadémiai Díj, az Akadémiai Újságírói Díj odaítélésére

Előterjesztő: Hátori József

Az MTA Elnöksége alkalmi bizottságot küldött ki az akadémiai díjak (Aranyérem, Díj, Újságírói Díj) odaítélésének előkészítésére. A Bizottság elnöke Hátori József, tagjai Enyedi György, Gergely János, Keviczky László, Marosi Ernő, Solymosi Frigyes, titkára Sárty László. A 2005. évi Akadémiai Aranyéremre 10 osztály tett javaslatot, összesen 7 akadémikusra. A bizottság a 2005. évi Aranyérem odaítélését Markó László részére javasolta.

A kibontakozó vita során Markó László mellett Michelberger Pál aranyéremmel való jutalmazását is erőteljesen támogatta az elnökség tagjainak egy része.

Akadémiai díjra ez évben a tudományos osztályok 13 javaslatot fogadtak el többségi szavazattal. Ezek közül 11 egyéni, 2 megosztott díjra vonatkozik.

A Bizottság - támaszkodva a tudományos osztályok szavazataiban és jelölési sorrendjében kifejezésre juttatott rangsorra – 11 javaslatot, a megosztott díjakat is figyelembe véve összesen 13 jelöltet terjesztett elő Akadémiai Díjra.

Újságírói Díjra 10 javaslat érkezett, a bizottság 3 díj odaítélését javasolja ez évben.

A szavazatszámoló bizottság elnökének Pantó György akadémikust, tagjainak Damjanovich Sándor akadémikust és Horvai György doktor képviselőt választotta meg az elnökség.

Az elnökség 9/2005. számú állásfoglalása

1. Az elnökség az Akadémiai Aranyéremről háromszor megismételt szavazással sem tudott dönteni (Markó László és Michelberger Pál azonos számú szavazatot kapott). A döntést így a soron következő, április 19-ei elnökségi ülésre halasztották.

2. Az elnökség a tudományos osztályok javaslata és a díjbizottság előterjesztése alapján, titkos szavazással 2005-ben Akadémiai Díjat adományoz Bécsy Tamásnak (I. Osztály.), Miskolczy Ambrusnak (II. Osztály.), Kérchy Lászlónak (III. Osztály.), Harrach Baláznak és Benkő Máriának (megosztott díj, IV. Osztály.), Tímár Józsefnek (V. Osztály.), Somló Jánosnak (VI. Osztály.), ifj. Szántay Csabának (VII. Osztály.), Antal Miklósnak (VIII. Osztály.), Nováky Erzsébetnek (IX. Osztály.), Papp Gábornak (X. Osztály.), Gránásy Lászlónak és Iglói Ferencnek (megosztott díj, XI. Osztály.).

3. Az elnökség a tudományos osztályok javaslata és a díjbizottság előterjesztése alapján, titkos szavazással 2005-ben Akadémiai Újságírói Díjat adományoz Kapitány Katalinnak, Tandí Lajosnak, valamint Hanák Gábornak és Bokor Péternek (megosztva).

6. Tájékoztató a 2001-ben indult fiatal kutatási pályázatok tudományos eredményeiről

Előterjesztő: Kroó Norbert

Kroó Norbert főtitkár ismertette a fiatal kutatói pályázatok 2001–2004 közötti időszakra vonatkozó statisztikai adatait. Felhívta a figyelmet, hogy mind a publikációk száma, mind a konferenciákra való részvétel aránya kiemelkedő a kutatóknál. Továbbá már most vannak közöttük nemzetközi téren is nyilvántartott kutatók. Egyetlen negatívumot említett, hogy a három év letelte után a fiatal kutatók nagy részét csak nehézségek árán lehet benntartani az akadémiai kutatóhálózatban, sokuk pedig egyéb lehetőség híján nem kap megfelelő támogatást tehetsége további kibontakozásához. Mivel az Európai Unió a következő években több százezer új kutatói állás létesítését tervezi, ezért félt, hogy az amerikai „agyelszívás” mellé az európai is csatlakozik, amennyiben Magyarország nem tesz megfelelő lépéseket ez ügyben.

Vizi E. Szilveszter elnök is kiemelte, hogy a fiatal kutatói program kiemelkedő kezdeményezés és a bemutatott eredmények alapján sikeresnek minősíthető.

Az elnökség 10/2005. számú állásfoglalása

Az elnökség a tájékoztatót köszönettel tudomásul vette.

7. Egyebek között

7.1. Keviczky László alelnök bejelentette, hogy 2004-ben különleges dolog jelent meg a Dunában. Egy trópusi akvárium bemosása következtében vízisálatának nevezett növény jelent meg a Kis-Dunában, amely másfél hónap alatt a vízterület tizenvalahány %-át elfoglalta. Remény volt rá, hogy a telet nem élik túl a zöld növények, de a hírek szerint állítólag nem minden helyen pusztultak ki. Kéri az elnökséget, hogy ha ez a hír igaz, akkor ezzel az Akadémia megfelelő intézete, kutatói foglalkozzanak.

7.2. Vizi E. Szilveszter elnök felkérte Horváth Zalán osztályelnököt, hogy az Akadémia képviseletében vegyen részt a felsőoktatási törvény vitáján március 30-án a Parlamentben. Horváth Zalán e kérésnek egyéni elfoglaltsága miatt nem tudott eleget tenni. Végül Kroó Norbert főtitkár vállalta a feladatot.

Az Akadémiai Kutatóhelyek Tanácsa 2005. március 7-i ülésének (AKT 2/2005.) állásfoglalásai

Napirend:

1. A 2005. évi beruházási keret és a fiatal kutatói álláshelyek tudományterületek közötti felosztásának elvei
2. Főtitkárjelöltek véleményezése
3. Beszámoló az AKT és kuratóriumai 2004. évi tevékenységéről
4. Tájékoztató a kutatóintézetek 2004. évi tudományos tevékenységéről szóló beszámolók előzetes feldolgozásáról
5. Egyebek:
–Tájékoztató igazgatói megbízásokról

AKT 1/2/2005. (III. 07.) állásfoglalás:

Az AKT megtárgyalta a 2005. évi beruházás és fiatal kutatói álláshelyek tudományterületek közötti elosztását.

a) Az AKT 14 igen, 5 nem és 2 tartózkodás mellett elfogadta, hogy a 2005. évi beruházási keretet az intézetek pályázati versenyképességének javítása érdekében célszerű forgó-alapként felhasználni. Figyelembe kell azonban venni a 6 tagú ad hoc bizottság javasolta tudományterületi arányokat is. Az alap felhasználásáról év végén tájékoztatni kell az AKT-t.

b) Az AKT 1 tartózkodással elfogadta a 6 fős ad hoc bizottság fiatal kutatói álláshelyek elosztására vonatkozó javaslatát alapként és azt a határozott kérést továbbítja a kuratóriumoknak, hogy az elosztás az NFT-ben való hatékonyabb részvételt, a pályázóképesség javítását szolgálja, továbbá járuljon hozzá az élettudományok kiemelt fejlesztéséhez.

AKT 2/2/2005. (III. 07.) állásfoglalás:

Főtitkárjelöltek véleményezése:

Az AKT titkos szavazással mindhárom főtitkárjelölt esetében pozitívan foglalt állást és nem kifogásolja jelölésüket.

AKT 3/2/2005. (III. 07.) állásfoglalás:

A testület megvitatta a 2004. évi tevékenységéről szóló beszámolót.

Az AKT egyhangúlag elfogadta a 2004. évi tevékenységről szóló beszámolót.

AKT 4/2/2005. (III. 07.) állásfoglalás:

Az AKT tájékoztatást hallgatott meg a kutatóintézetek 2004. évi beszámolójáról. A beszámolók feldolgozása folyik, megtárgyalása a következő AKT ülésen lesz.

AKT 5/2/2005. (III. 07.) állásfoglalás:

Egyebek:

Tájékoztató hangzott el a Kémiai Kutatóközpont három intézetének igazgatói állására beérkezett pályázatokról. A pályázatokat véleményezte az ajánló bizottság, a tudományos osztály és a kuratórium.

A témával az AKT a következő ülésen foglalkozik.

A testület egyhangúlag elfogadta, hogy az Akadémiai Kutatóhelyek Tanácsát a támogatott kutatócsoportok Hálózati Tanácsának ülésein Fehér Márta, Hazai László és Kovács L. Gábor képviseljék.

**Az Akadémiai Kutatóhelyek Tanácsa
2005. április 11-i ülésének (AKT 3/2005.)
állásfoglalásai**

Napirend:

1. A 2006. évi költségvetés irányelvei
2. A kutatóintézetek 2004. évi tudományos tevékenysége előzetes adatainak megtárgyalása
3. Szóbeli tájékoztatás a 2004. évi kormánybeszámoló készítésének helyzetéről
4. A Kémiai Kutatóközpont szervezeti kérdései
5. Egyebek:
 - a.) Javaslat igazgatói megbízásra
 - b.) SzMSz-ek jóváhagyása
 - c.) Előterjesztés

AKT 1/3/2005. (IV. 11.) állásfoglalás:

Az AKT megtárgyalta az MTA 2006. évi költségvetés irányelveiről készült előterjesztést. Ebben három variációval számoltak: a) a feladatok arányában a fejlesztési igények kielégítése esetén 15,13 Mrd Ft (a kutatóintézeti alapellátásnál 7,5 Mrd Ft), b) a legszükségesebb szinten tartás esetén 9,39 Mrd Ft (az intézetek alapellátásánál a feladatok 3 évre történő eltolásával 2 Mrd Ft) többlettámogatásra lenne szükség, c) míg az elvonásokkal is terhelt változatlan támogatás mellett hiányokkal és létszámleépítéssel kell számolni.

Az AKT egyhangú szavazással a 2006. évi költségvetés irányelveit tartalmazó előterjesztést elfogadta és felhatalmazta a főtitkárt annak képviselőjére.

AKT 2/3/2005. (IV. 11.) állásfoglalás:

A testület áttekintette a kutatóintézetek 2004. évi tudományos tevékenységének előzetes adatait és észrevételeket tett hozzá.

Az AKT szavazással egyhangúlag tudomásul vette a kutatóintézetek 2004. évi tudományos eredményeiről készült gyorsjelentést.

AKT 3/3/2005. (IV. 11.) állásfoglalás:

A testület ismételten foglalkozott a Kémiai Kutatóközpont szervezeti kérdéseivel. Az akadémiai kutatóközpontok szervezeti problémáival foglalkozó, Teplán István vezette bizottság ismételten áttekintve a helyzetet az MTA Izotópkutató Intézetnek a Kémiai Kutatóközpontból való kiválását javasolta és ezt a Kémiai Kutatóközpont igazgatója is jóváhagyta.

Az AKT egyhangúan támogatta a Kémiai Kutatóközpont szervezeti átalakítására vonatkozó előterjesztést, felhatalmazta a főtitkárt, hogy elindítsa a folyamatot és az AKT kapjon arról tájékoztatást. Egyetértett a két alapító okirat közgyűlés elé terjesztésével.

AKT 4/3/2005. (IV. 11.) állásfoglalás:

Az Egyebek körében

- a) javaslatot alakított ki a megüresedett igazgatói helyekre beérkezett pályázatokról.

Az AKT 21 igenlő szavazattal javasolta Horváth Gyula főigazgatói megbízását a Regionális Kutatások Központja élére.

A testület 20 igen szavazattal javasolta kutatói fórum elé terjeszteni a KK Biomolekuláris Kémiai Intézet esetében Hajós György, a KK Szerkezeti Kémiai Intézet esetében Kubinyi Miklós igazgatói pályázatát, és 14 igen és 6 nem szavazattal a Filozófiai Kutatóintézet esetében Borbély Gábor igazgatói pályázatát a kutatói közösség véleményének megismerése céljából.

- b) állást foglalt intézeti SzMSz-k engedélyezéséről.

A Martonvásári Mezőgazdasági Kutatóintézet előterjesztett SzMSz módosítását az AKT egyhangú szavazással jóváhagyta.

- c) Szamkó Józsefné előterjesztette a Kémiai Kutatóközpont kérését a X. ker. Gyömrői út 148. sz. ingatlan elidegenítésének engedélyezésére vonatkozóan.

Az AKT egyhangú szavazással egyetértett azzal, hogy a Kémiai Kutatóközpont ingatlan elidegenítésére vonatkozó kérését támogatólag a Közgyűlés elé terjesszék.

KÖZLEMÉNYEK

TÁJÉKOZTATÓ

a Magyar Tudományos Akadémia Doktora cím odaítéléséről

BALOGH ÁDÁM

„Női csontanyagcsere- és endokrin változások az életkor, immunbetegségek, valamint osteoporosis ellenes gyógyszerek hatására” című munkája alapján,

BEZECZKY GÁBOR

„Metafora, narráció, szociolingvisztika” című munkája alapján,

BITTER ISTVÁN

„Vizsgálatok a szkizofrénia és a szkizoaffektív pszichózisok gyógyszeres kezeléséről” című munkája alapján,

CSERNI GÁBOR ZSOLT

„Őrszemnyirokcsomók vizsgálata emlőrákban” című munkája alapján,

GAJDA TAMÁS

„Fehérjék fémkötő-helyeinek szerkezeti és funkcionális modellezése” című munkája alapján,

GÓTH MIKLÓS

„Ép és kóros hypophysis-működés: kísérletes és klinikai vizsgálatok” című munkája alapján,

MURÁNYI ATTILA

„A talajok minőségét befolyásoló tényezők jellemzése” című munkája alapján,

NAGY JÁNOS

„A retorikus nyelvhasználat Weöres Sándor költészetében” című munkája alapján,

RUGÁSI GYULA

„Eszkhatológia és történet-teológia az I. század végi és a II. századi egyháztörténetben” című munkája alapján,

RÉDEI KÁROLY MIKLÓS

„Az akác (*Robinia pseudoacacia* L.) természetfejlésének biológiai alapjai” című munkája alapján,

SZENTE LAJOS

„Ciklodextrinek és vendégmolekulák közötti szupramolekuláris kölcsönhatások és példák ezek gyakorlati hasznosítására” című munkája alapján

elnyerte a *Magyar Tudományos Akadémia Doktora* címet.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Magyar Tudományos Akadémia főtítkára pályázatot hirdet középiskolában (gimnáziumban, szakközépiskolában) huzamosabb ideje (legalább öt éve) főállásban oktató pedagógusok érdemes tudományos munkásságának elismerésére.

Pályázni lehet olyan tudományos munkával (monográfiával, nagyobb lélegzetű tanulmánnyal, kísérleti eljárási

eredménnyel, forráskiadvánnyal stb.), amelynek hozama tényleges előrelépést jelent az adott kérdéskör alaposabb tudományos feltárása terén. A pályázatokhoz mellékelni kell a pályázó szakmai önéletrajzát, valamint a középiskola igazolasát a tanári pályán eltöltött évekről.

A pályamunkát a Magyar Tudományos Akadémia főtítkárának címezve, illetékesség szerint az **MTA Titkársága Természettudományi** vagy **Társadalomtudományi Főosztályának vezetőjéhez** kell benyújtani (1245 Budapest, Pf. 1000).

A pályamunka beadási határideje **2005. szeptember 30.**

A korábban elnyert díj birtokosa öt év után pályázhat ismét.

A benyújtott pályaművet a tudományterületileg illetékes akadémiai kutatóintézet vagy szakbizottság bírálja el. A pályadíjak odaítéléséről a bírálók értékelő véleménye alapján az MTA főtítkára dönt.

Évente 12 pályadíj kerül kiosztásra. A pályadíj összege egyénekenként százezer forint. A pályázat eredményéről a pályázók névre szóló értesítést kapnak.

A pályadíj ünnepélyes átadására 2005. december közepén kerül sor, amelyről az MTA a sajtó útján tájékoztatja a szélesebb közvéleményt.

Króó Norbert s. k.
főtítkár

AKADÉMIAI ÉRTESÍTŐ, a Magyar Tudományos Akadémia hivatalos lapja

Szerkeszti: az MTA Titkársága Jogi és Igazgatási Főosztálya

1051 Budapest, Nádor u. 7.

Szerkesztő: dr. Demcsik Tamás

A kiadásért felelős az Akadémiai Kiadó Rt. igazgatója

Budapest, 2005. Nyomdai táskaszám: 4253

A nyomdai munkálatokat az Akadémiai Nyomda Kft. végezte

Felelős szerkesztő: dr. Demcsik Tamás. – Termékmenedzser: Marton Andor

Megjelent: 1 (A/5) ív terjedelemben – HU ISSN 0865–9303

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág. Előfizethető közvetlen a postai kézbesítőknél, az ország bármely postáján,

Budapestben a Hírlap Ügyfélszolgálati Irodákban és a központi Hírlap Centrumnál

(Bp., VIII. ker. Orczy tér 1.; tel.: 06 1/477-6300; postacím: Bp., 1900). További információ: 06 80/444-444; hirlapelofizetes@posta.hu

Előfizetési díj egy évre 4416,- Ft áfával. – Példányszámonkénti ára: 368,- Ft áfával.